

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. II. An licitum sit Occidere vel Mutilare Seipsum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

valde per accidens seu remotè ipsam tan-
gunt, probabile censet Sanchez non exten-
di onus restituendi. Lessus quòque c. 8. dub.
3. num. 15. probabile censet non teneri ad
compenfanda damna monasterii, si sedu-
ctus restituatur libertati, dum adhuc ei est
integrum (prout frequenter non est) redire,
quali deinceps solus novitus suà liberà vo-
luntate cenfatur horum damnorum causa.
Sicut qui fraudem tolleret antea resoluto
facere Petro legatù, si frans tollat re inte-
grà, ad nil tenetur Petro. Nihilominus si
occasione fraudis vel vis illatæ mutarit
Novitus ferid animum, deceptor videtur
causa damni, ut inquit idem Lessus sup.
Eundem ad restitutionem obligari com-
munis quoque aliorum doctrina apud Lu-
go n. 33. (qui illam sequitur cum quâdam
limitatione) tenet: quemadmodum ad re-
stitutionem tenetur impediens alterum per
vim vel fraudem à consecutione legati
vel beneficii. Quod facilius cenfitur in ca-
su singularis metus & industriae candidati,
aut etiam quando certò moraliter expecta-
tur pinguius legatum. De cetero operæ
temporaliter utiles compenfantur ordina-
riè per alios citra præjudicium, quod apud
Religionem in considerationem veniat.

inde (ut notat Augustinus sup. c. 20.) non
fuit additum proximum, uti in illo: Non
loqueris adversus proximum tuum falsum tes-
timonium. Quamvis nihilominus satis cen-
feretur fuisse inhibita occisio sui, uti &
prohibitum cenfetur falsum testimonium
contra seipsum; nimirum quia nemo sibi
seipso propinquior. Unde cum ob propin-
quitatem majorem parricida sit sceleratior
simplici homicidâ, sine dubio (inquit Au-
gustinus l. de patientia c. 13.) peior est, qui
se occidit: quia nemo est homini seipso pro-
pinquior.

Ratio fundamentalis est: quia nemo ha-
bet jus in vitam propriam, sed solus Deus;
cujus proinde concessio foret ad suicidium
necessaria: quæ aded non subest, ut potius
subsit strictissima prohibitio. Estque idem
judicium naturæ non obsecatae naturali-
ter insitum. Immo (ut ait Josephus lib. 3. de
Bello Judæico cap. 14.) propria manus perire
à commune omnium animalium natura des-
crepat, eoque modo res creaturam nostrum Deum
suum scelus admittitur. Nullum enim est
animal, quod ex industria vel per se moria-
tur.

Dixi propria auctoritate: jussu enim &
auctoritate Dei indubiè id liceret. Sic excu-
satur factum Sampsonis ab Augustino 1. de
civit. cap. 21. Immo nec Sampson aliter ex-
cusatur (inquit S. Doctor) quòd se ipsum
cum hostibus rursù domus oppressit, nisi quia
spiritus latenter hoc jusserat, qui per illum
miracula faciebat. Eodem modo excusari
potest factum Eleazari occidentis elephan-
tem, cujus se mole noverat opprimendum
1. Machab. 6. Sic quoque communiter
excusatur factum famosum S. Apolloniae, &
ab Augustino 1. de civit. c. 26. factum simile
aliam virginum pro custodia pudicitia
se nihilominus à tyrannis necandas occi-
dentium; quæ ab Ecclesia pro martyribus
coluntur. Quæ nihilominus (ut notat
Lessus c. 9. dub. 6. nu. 24.) censentur marty-
res, quatenus propter fidem Christi ad hoc
quodammodo fuerunt compulsa, sic ut
moraliter cenfentur ab ipsis persecutori-
bus occisa. Possent tamen quædam vir-
ginum se pro tuenda pudicitia occiden-
tium facta præter modum ex Augustino
premissum excusari per ignorantiam incul-
patam; quæ facilius potuit in hujusmodi
simplicioribus intervenire: cum & ipse
Hieronymus in cap. 1. Jona circa finem id li-
cere, satis aperte insinuarit dicens: In per-
secutionibus non licet propria perire manu,
absque eo ubi castitas periclitatur. Alterutro
quoque horum modorum excusatur fa-
ctum Clarissarum apud VVaddingum in
Annal. Minor. ad annum 1091. n. 1. quæ
omnes hortatu & exemplo Abbatissæ sibi
nasos absciderunt, siye etiam varijs ichi-
bus facies deformarunt, ut horrore effe-
ctæ Saracenis urbem Ptolemaidam inva-
dentibus, ab eisdem non profutuerentur;
à quibus

Et ratione.

7.
Licitum il-
lud facit
Dei jubentis
auctori-
tas.
Per quæ
excusantur
facta Samp-
sonis, Elea-
zari, Apol-
lonia, &
quarundam
aliam
virginum.

Cur hæc uti
martyres
colantur.

Ignorantia
possent quo-
que facta
quarum-
dam virgi-
num excu-
sari.

Factum no-
tabile Cla-
rissarum
Martyrum
Ptolemaidæ.

Quid deni-
que si id fiat
circa pro-
fessum.

6.
Suicidium
propria au-
toritate
semper illi-
citur.

Probat
auctoritate.

QUÆSTIO II.

An licitum sit Occidere vel Mutilare Seipsum?

Dico I. Illicitum est, cujusvis mali
carendi cavendive causâ, occidere
propria auctoritate directè seu ex inten-
tione seipsum. Est indubitatum apud om-
nes contra quosdam ex Donatistis dictos
Circumcelliones apud Augustinum Hæresi 69.
qui per mortes varias seipfos necare con-
sueverant; adeoque veri erant diaboli mar-
tyres. Assertionem pulchre tradit idem
Augustinus 1. de civit. c. 17. & seqq. Et fi-
gnanter cap. 22. ostendit suicidium non tam
esse signum fortitudinis, quàm formidinis.
Vide etiam c. 26. & alibi.

Probat ex præcepto decalogi simpli-
citer lato & semper intellecto: Non occi-
des. Quo omnis hominis, adeoque à for-
tiori sui ipsius occisio prohibetur. Ubi pro-

Cautela.

à quibus nihilominus glorioso Martyrio decoratae sunt. Prudenter tamen examinandum, an dum praetenditur divina inspiratio; nullo ipsa (ut monet Augustinus supra) nutet incerto, & non potius ille, qui se transfigurat in angelum lucis, sub specie melioris vitae callide ducat in miseriam.

8. An iudicium condemnantis auctoritate iudicis potest se occidere. Sententia affirmans.

Petes, an auctoritate iudicis iuste damnatus ad mortem, possit, eo iubente vel committente, esse minister iustitiae se ipsum occidendo? Affirmat *Poncius d. 52. q. 1. A. num. 18.* Quod magis videri posset admittendum; si morte laeviori v.g. sumptione veneni per se exequenda vitaretur longè acerbior iuste aliàs infligenda. Quamvis autem ex ratione naturali fortasse difficulter id posset falsitatis convinci, admittendum tamen non videtur: tum quia repugnat communissimae omnium Doctorum sententiae, quam *VViggers Tr. 2. cap. 2. dub. 14. num. 96.* censet indubitam, & à qua in re tanti momenti o[mn]i plausibilem aliquam rationem non est facile recedendum. Tum quia quaedam exceptiones divina fecit auctoritas, ut liceat hominem occidi. Sed his exceptis . . . quos lex iusta generaliter, vel ipse fons iustitiae Deus specialiter occidi jubet (inter quos non legitur casus praesens) quisquis hominem, vel seipsum vel quemlibet occiderit, homicidii crimine innectitur, ut ait *Augustinus 1. de civit. cap. 21. & refertur c. Si non licet, 23. quast. 5.* Tum quia nemo censetur idoneus minister iustitiae in se ipsum, uti nec in proprium patrem: ut proinde talis modus suidicij videatur non esse à Deo concessus; qui idcirco etiam numquam adhibetur: solum enim damnatur quis ut mortem patiatur, non ut illam sibi inferat. Proinde quia omnis, qui sine ulla legitima potestate auctoritate hominem occidit, homicida est, quisquis (infert *Augustinus Epist. 61.*) seipsum occidit, non sit homicida, si n[on] homo est.

9. An condemnatio licet statuti veneni sumptio.

Unde inferunt Doctores communiter contra nonnullos (inter quos solent referri *Victoria, & Aragon*) damnat[um] ad mortem non licere sumptionem veneni per seipsum, etsi is possit aperire os ad alterius infusionem: eò quòd primum censetur occisio sui, uti sumptio plumbi liquati, applicatio gladii, vel ignis &c.

An damnatus ut fame pereat abstinerere possit à cibis oblatiis.

Aliud censet *Lessius cap. 9. dub. 6. num. 29.* citans *Henricum & Sotum* de condemnato ut fame pereat, si respuat cibos oblatos; utpote qui iusta de causa, nempe ut se conformet iustae sententiae, solum vitam non conservat, permittens calore interno illam absumi. Nihilominus id negat *Victoria, Aragon* (quod mirum est, inquit *Lessius supra* attentà doctrinà eorumdem fratrum praemissà) *VViggers sup. dub. 16.* & plures alii, consonatque *D. Thomas quast. 69. art. 4. ad 2.* Ratio est;

quia talis se non conformat iustae sententiae: cum iudex non praecipiat, neque precipere legitime possit; ut reus non comedat, sed ne quis ei cibum adferat. Unde cum aliunde non comedendo censetur moraliter seipsum necare, videtur potius dicendum, eum non posse à cibo oblatio abstinere.

DICO II. Iustis de causis licitum est multa facere vel omittere, ex quibus indirectè creditur mors etiam certò securura. Ita communiter Doctores. Ratio est: quia non praecipitur omni casu & modo vitam propriam servare, nec periculo mortis se exponere; sed ne quis directè seu ex intentione vitam sibi velut exolam auferat, nec sine iusta causa ejus amittendae periculis se exponat. Unde potest & tenetur miles, non obstante certo mortis discrimine pugnare, stationem periculosa[m] non deserere &c. Reus certò interficiendus potest non fugere, carcere etsi aperto: immo potest zelo iustitiae, ut sua peccata vindicentur, ad aliorum exemplum se potestati iudicis tradere, desiderando nempe passionem mortis meritò à iudice inferendae, non se occidendo. Prout quidam ex homicida factus monachus fecisse legitur in Prato Spirituali. Praeterea deficientem omni alimento, praeter carnem humanam, potest fame emori. Ad conservandam Principis vitam potest se telo obijcere. Horrenda item mutilatione non tenetur vitam conservare; cum non sit digna tanto dolore salus.

Similiter juxta Doctores potest conclusus in domo seu turri flagranti se causa evadendi incendium è fenestra seu turri precipitare cum evidenti mortis discrimine: quod natura etiam animantia irrationalia docuit. Non tamen posset in se gladio confodere; hoc enim esset directum suidicium, quale semper est, dum mors intenditur tamquam finis aut medium. Prout hic contingeret: mors enim hic est medium necessarium ad evadendum vivi comburium: Secus quàm in eo, qui se precipitat, ex quo si fortè siors non sequeretur (ut interdum fit) adhuc evaderetur incendium.

Potest quis similiter suffodere turrim cum periculo oppressivis. Si tamen pro omnino certò sit & sciatur securura oppressio, difficile est excusare à directà occasione: uti & injectionem ignis in pulverem tormentarium, unde navis cum existentibus pereat. De quo proinde ita sentit *VViggers sup. dub. 18.* & alii, & cononant *Augustinus* loquens de facto Sampsonis, tamquam inexcusabili citra iustitiam Dei. *Lessius* nihilominus *cap. 9. dub. 6.* respondet, alios hic nullam talem iustitiam censere necessariam (addunt aliqui fundari necessitatem in intento directè suidicij

10. Discrimini aperto mortis iusta de causa se licet exponere.

Variis exemplis aliorum.

11. Exitus à turri flagranti in licitum.

12. An licita suffocatio turris vel campus bustis navium in praelio.

cidio conformiter ad illud *Jud. 16. Moriatur anima mea cura Philistym*) excusans proinde praxim militum communi consensu navem incendendam seque mari committentium, ne ipsi & navis veniant in hostium potestatem cum publico reipublicae Christianae damno, cetero nihilominus ab hoste occidendi. Idem docent plures alii; & in hoc magis inclinatur *Lugo d. 10. sect. 1. sub fine* agens etiam de injuciente ignem in pulverem tormentarium cum certissima sui absumptione ad extendendam turrim hostilem, adferentque exempla, in quibus licitum est impetere directe nocentes, etsi innocentes una periant: quidni ergo liceat, etsi una pereat ipse, qui impetit?

13. Sui mutilatio extra necessitatem illicita.

D I C O III. Illicita est per se loquendo seu extra necessitatem sui mutilatio per se vel per alium adhibenda. Est certum apud Doctores unanimiter. Idemque reductivè censetur prohibitum præcepto: *Non occides.* Ratio est: quia nemo est membrorum suorum dominus, sed custos & fructuarius, adeoque citra necessitatem ea destruerè non potest. Quare seipsum abscindere seu castrare inhibetur expressè *can. 22. & 23. Apostol.* ubi id agentes dicuntur sui homicidae, scilicet partiales. Similiter *can. 1. Concilii Niceni* vetantur tales ad clerum admitti.

14. Non licet castratio ad superandam aut vitandam carnalis tentationem.

Nèque excusat ullà verisimilitudine prætextus vitandi aut superandi tentationes carnis, aut alias peccati illecebras: cum sanctiora sint ad earum (quibus non nisi liberà voluntate succumbimus) victoriam remedia. Ideoque passim à Patribus graviter improbatum factum *Origenis*, qui (ut ait *Hieronymus Tom. 2. Epist. ad Pammachium & Oceanum de Erroribus Origenis*) *zelo Dei, sed non secundum scientiam* ferro truncavit genitalia. Quin immo (si credimus *Chrysostomo hom. 63. in Matth. Basilio lib. de Virginit. circa finem, & Epist. 87. ad Simpliciam*; & indicare videtur *Augustinus lib. 6. contra Jul. cap. 14.*) castratione, in ætate præsertim virili facta, concupiscentia non fit mansuetior, sed potius molestior. Quare *Ecclesi. 20.* dicitur, *Concupiscentia spadonis de virginibus juvenulam.* Et *cap. 30. Videns oculus & ingemiscens, sicut spado complectens virginem & suspirans.* Ubi satis indicatur, Spadones singulariter concupiscentijs carnis esse obnoxios.

15. Dicitur Christi explicatur.

Monitum verò Christi *Matth. 18. Si manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscide eum & projice abs te. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum & projice abs te.* Sic intellige cum Patribus, si quis homo sit tibi conjunctus, utilis aut necessarius sicut pes, manus aut oculus, & sit tibi scandalo, projice à tua conversatione. Quemadmodum & illud, quod *Matth. 19. de*

eunuchis seipso castrantibus propter regnum caelorum dicitur, de spirituali castratione per voluntariam perfectæ castitatis custodiam debet cum Patribus intelligi.

Quare etiam non est toleranda quorundam doctrina (cujus patronum agit *Ca. Amul in Theol. Fundamentali*, & quam probabilem asserit *Thomas Tamburinus l. 6. in Decal. ca. 2. §. 3. n. 4.*) permissentium castrationem pro obtinenda suavitate vocis tanquam licitam.

16. Nullatenus licita est castratio ad retinendam vocis suavitatem.

Nec obstat præmissis exemplum *S. Marci* abscindentis sibi pollicem, ne ordinaretur sacerdos. Nam *Marcus iste* (ut ostendit *Baronius ad annum 45.*) non fuit Evangelista, sed Anachoreta; cujus tamen sanctitas facit præsumere in ipso bonam fidem se inculpata ignorantiâ. Nisi quis credat adfuisse divinum impulsu. Qui autem Spiritum sanctum habent impulsorem, communi lege non tenentur; neque id trahi potest in exemplum.

17. Marcus abscindens sibi pollicem, non fuit Evangelista.

Dixi in conclusione, extra necessitatem: hæc enim mutilationem excusat, quæ videlicet fit ad conservandum totum, aliàs gangrænâ v.g. periturum. Ratio autem dicitur partem posse pro totius (ad quod ordinatur) salute exponi seu negligi. Ideoque vita nunquam potest occisione sui tolli, cum id nunquam possit esse necessarium ad salvandum aliquid ipsâ vitâ præstantius. Idemque ob eandem rationem est, si totum sit periturum ex causa extrinseca physica: puta si non nisi divulsâ & mutilatâ manu alligatâ rei quæ comburitur, queam evadere incendium. Immo *Lessius cap. 9. dub. 14.* & alii passim contra *Sotum* censent probabilius posse idem fieri jubente tyranno sub interminatione mortis, etsi injustè inferendæ, dummodo non in contemptum Religionis: eò quòd censetur Deus concessisse potestatem in membra, quantum necesse; ut totum salvetur; adeoque perinde fit, sive sint physice noxia; sive tantum moraliter ex mala alterius voluntate. Quare à pari aut fortiori idem liceret ad mandatum Judicis, aliàs morte justâ reum puniri. Quamquam (ut ex *Maldero* notat *Viggers sup. dub. 19.*) iudex id non possit rectè legitime præcipere; qui consequenter non obligatur præcipienti obedire, neque etiam tam duro remedio vitam redimere.

18. Mutilatio licita est, ut salvetur totum.

19. Etiam ex causa periturum extrinseca, si physica sit.

20. Quid si mortali, v.g. iusto tyranni.

QUÆ